

Forslag til udviklingsplan for psykiatri- og handicapområdet i Vesthimmerlands Kommune

- Fokus på botilbudsområdet

Version 6. januar 2020

Indhold

Forslag til udviklingsplan for psykiatri- og handicapområdet i Vesthimmerlands Kommune.....	1
1) Baggrund	2
2) Beskrivelse af hvilke (bo)tilbud vi har i kommunen	2
3) Beskrivelse af forventninger til den fremtidige efterspørgsel efter (bo)tilbud	7
Generelle udviklingstendenser	7
Efterspørgslen efter botilbudspladser i Vesthimmerlands Kommune.....	9
Efterspørgslen efter tilbud i den nedre ende af udviklings-/indsatstrappen	10
4) Bud på hvordan vi bedst håndterer den fremadrettede efterspørgsel	11
1. Anbefaling: Tilpasning af "tilbudsviften" i Vesthimmerlands Kommune	12
2. Anbefaling: Sikring af fysiske rammer.....	14
3. Anbefaling: Opkvalificering af kompetencer	14
4. Anbefaling: Håndtering af borgere med demens og/eller problemskabende adfærd .	15
5. Anbefaling: Håndtering af yngre indsatsmodtagere – primært flere med psykiatriske problematikker/sindslidelser	16
6. Anbefaling: Håndtering af borgere med misbrug	16
7. Anbefaling: Læring & samarbejde.....	17
Afrunding.....	18

1) Baggrund

Sundhedsudvalget besluttede den 25. juni 2019, at der skal udarbejdes et forslag til en udviklingsplan på psykiatri- og handicapområdet. Dette notat beskriver således et forslag til, hvorledes vi kan fremtidssikre især botilbudsområdet, således vi har den tilbudsvifte, som efterspørges i fremtiden.

Et af fokusområderne i Plan og bæredygtighedsstrategien 2018 er "Vores liv", som handler om, at borgerne i Vesthimmerlands kommune skal have en god livskvalitet og klare sig bedst muligt, uanset alder, beskæftigelse og sundhedstilstand. Dette har været et naturligt udgangspunkt for udarbejdelse af et forslag til udviklingsplan for psykiatri- og handicapområdet.

Der har forud for udarbejdelsen af udviklingsplanen været nedsat en arbejdsgruppe, som har haft til formål at bidrage med anbefalinger og forslag til konkrete initiativer ind i en udviklingsplan - primært anbefalinger i forhold til hvordan vi bedst muligt håndterer den fremadrettede efterspørgsel på området.

I arbejdsgruppen har været repræsentation fra både udførerområdet, Myndighed, Fælles MED samt Handicaprådet i Vesthimmerlands Kommune. Arbejdsgruppen har refereret til ledergruppen på psykiatri- og handicapområdet.

Udviklingsplanen tjener først og fremmest som politisk pejlemærke ift. udviklingen af psykiatri- og handicapområdet i de kommende år. Planen er desuden anvendelig for forvaltning og tilbudsledere som en overordnet ramme for udvikling af tilbud og indsatser.

I dette notat er der, med baggrund i ovenstående rammer for udarbejdelsen, fokus på:

- En beskrivelse af hvilke (bo)tilbud vi har i kommunen
- En beskrivelse af forventninger til den fremtidige efterspørgsel efter (bo)tilbud
- Et bud på hvordan vi bedst håndterer den fremadrettede efterspørgsel

2) Beskrivelse af hvilke (bo)tilbud vi har i kommunen

I dette kapitel er en beskrivelse af tilbuddene til voksne med handicap i Vesthimmerlands Kommune. Tilbuddene er organiseret under Sundheds- og Kulturforvaltningen, Psykiatri og Handicapafdelingen. Tilbud til børn med handicap samt kommunens tilbud til misbrugere (alkohol- og stofmisbrug) er organiseret under Børne- og Arbejdsmarkedsforvaltningen.

Opgaver i forhold til psykiatri- og handicapområdet er beskrevet i Servicelovens (SEL) bestemmelser om tilbud til voksne.

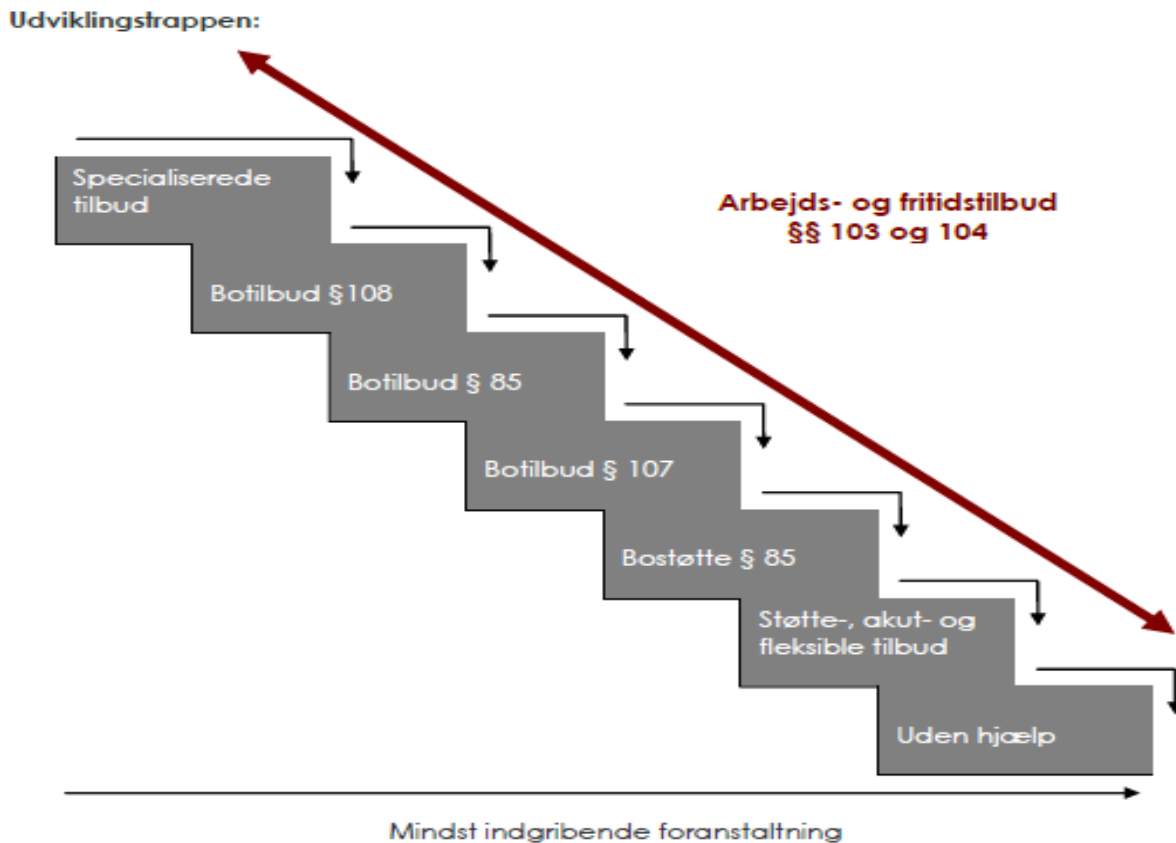
Målgruppen for kommunens tilbud til voksne med handicap er jf. bestemmelserne i SEL § 81:

"...voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer.."

Målgruppen dækker både over borgere med fysisk handicap, borgere med psykisk handicap og borgere med udviklingshæmning. Kommunen har flere forskellige tilbud til disse borgere og Servicestyrelsens tilbudsportal kan benyttes, hvis man ønsker uddybende oplysninger om kommunens og andre leverandørers tilbud.

Nedenstående figur er en måde hvorpå man kan kategorisere og forstå indsatser og tilbud til voksne med handicap.

Figur 1 – udviklings-/indsatstrappe

NB. Figur 1 - fra Masterplanen for det specialiserede område i Brønderslev Kommune

Tilbud/indsatser øverst på udviklings-/indsatstrappen er som oftest af længerevarende karakter, og samtidig også der, hvor borgeren ydes mest støtte. Dermed er tilbud/indsatser på den øvre del af trappen som oftest også betydelig mere ressourcetunge at drifte i forhold til tilbud/indsatser længere nede på trappen.

Table 1 – tilbud i Vesthimmerlands Kommune

Type af tilbud	Tilbud i Vesthimmerlands Kommune
Specialiserede tilbud	Ingen tilbud, men en del borgere i de specialiserede regionale og private tilbud.
Botilbud § 108	Ét tilbud i Aars med i alt 14 pladser. Pr. december 2019 er alle pladser besat.
Botilbud § 85	Mange tilbud (bofællesskabspladser), som er godkendt efter SEL § 85 og efter bestemmelserne i Almenboliglovens (ABL) § 105.

	<p>Det er borgere med udviklingshæmning, som er den primært godkendte målgruppe.</p> <p>Tilbuddene er geografisk placeret i henholdsvis Aars, Løgstør og Aalestrup. Tilsammen er der i alt 131 pladser. Pr. december 2019 er 123 pladser besat.</p>
Botilbud § 107	<p>Ingen tilbud i Vesthimmerlands Kommune, under Sundheds- og kulturforvaltningen. Nogle borgere er dog i tilbud andre steder.</p> <p>Vesthimmerlands Kommune har et § 107 tilbud, under Børne- og arbejdsmarkedsforvaltningen. Dette er "Limfjordsskolen", som er et tilbud for udviklingshæmmede borgere, som typisk kommer fra specialskole. Ofte ender disse borgere senere i et længerevarende botilbud. På Limfjordsskolen er der 25 pladser til voksne og størstedelen af disse pladser sælges til andre kommuner. Pr. december 2019 var 3 borgerne på Limfjordsskolen fra Vesthimmerlands Kommune.</p>
Bostøtte § 85	<p>Udviklingspsykiatrien yder generelt bostøtte efter SEL § 85.</p> <p>To opgangsfællesskaber med i alt 18 pladser, hvorfra borgeren modtager en visiteret indsats fra bostøtte-teamet. Et ungehus med 8 pladser i Aars samt Svalegangen med 10 pladser i Løgstør.</p>
Støtte-, akut og fleksible tilbud	<p>Udviklingspsykiatrien står for driften af fælleshuset samt Akuttilbuddet i Kimbrerparken i Aars. Akuttilbuddet er et tilbud om samtaler, rådgivning og overnatning for borgere i akut psykisk krise. Tilbuddet er døgnåbnet.</p> <p>Udviklingspsykiatrien står for tilbud om en støtte- og kontaktperson efter SEL § 99 samt de tidlige forebyggende indsatser efter SEL § 82 (som oftest en tidsbegrænset individuel indsats).</p> <p>Én aflastningsplads i Aalestrup.</p> <p>Ingen afklarings- og vurderingspladser.</p>
Uden hjælp	<p>Her ydes ikke støtte til borgeren.</p>

Vi har (jf. ovenstående tabel 1) i Vesthimmerlands Kommune primært tilbud, som er koncentreret i den øvre ende af udviklings-/indsatstrappen. Mange af tilbuddene er således med fokus på længerevarende (ofte mere eller mindre permanente) indsatser og forholdsvis ressourcetunge. Der findes kun i meget begrænset omfang midlertidige tilbud, hvor der er eksplicit fokus på tidsbegrænsede indsatser med rehabilitering i sigte.

Ifølge hvidbog om rehabiliteringsbegrebet, så er en generel dansk definition og beskrivelse af rehabilitering:

*"Rehabilitering er en målrettet og tidsbestemt samarbejdsproces mellem en borger, pårørende og fagfolk. Formålet er at borgeren, som har eller er i risiko for at få betydelige begrænsninger i sin fysiske, psykiske og/eller sociale funktionsevne, opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Rehabilitering baseres på borgerens hele livssituation og beslutninger og består af en koordineret, sammenhængende og vidensbaseret indsats."*¹

¹ Definition jf. s. 16 i "Hvidbog om rehabiliteringsbegrebet", Marselisborg Centret 2004:
<https://www.rehabiliteringsforum.dk/contentassets/519c219e42a3454da34db60a8454de58/hvidbog.pdf>

Vesthimmerlands Kommune ser, i sammenligning med andre kommuner, ud til, at bruge flere midler pr. borger (18-64 årig) til botilbudslignende tilbud (primært SEL § 85/ABL § 85) end andre kommuner. Samtidig bruger Vesthimmerlands Kommune, i sammenligning med andre, betydelig færre midler til personlig støtte og pasning af personer med handicap mv. (primært bostøtte i eget hjem). Dette kan konstateres på baggrund af opgørelserne i nedenstående tabel 2, som er baseret på Eco-nøgletal for regnskab 2018.

Tabel 2 – Eco nøgletal

Voksne med særlige behov (Eco-tal for regnskab 2018)	Vesthim merland	Region Nordjyll.	Hele landet
<i>Difference regnskabsmæssigt pr. borger mellem VHK korr. Regnskab og hhv. Region Nordjylland og Hele landet</i>		-79	1.686
Sum af nedenstående funktionsområder	7.826	7.906	6.141
5.38.50 Botilbud til længerevarende ophold	1.549	991	1.669
5.38.51 Botilbudslignende tilbud	4.631	3.306	1.981
5.38.52 Botilbud til midlertidigt ophold	1.360	1.538	1.334
5.38.39 Personlig støtte og pasning af personer med handicap m.v.	618	2.386	1.442
5.22.07 Indtægter fra den centrale refusionsordning, grp. 010-017, 106-110	-332	-316	-285
Alle nøgletal er opgjort pr. 18-64 årig			

I nedenstående tabel 3-6 er beskrevet målgrupper i de enkelte botilbud/bofællesskaber i Vesthimmerlands Kommune. Oplysningerne er som udgangspunkt fra tilgængelig information om godkendte målgrupper jf. tilbudsportalen.dk, pr. december 2019. Uddybende oplysninger om de enkelte tilbud kan findes på tilbudsportalen.dk.

Tabel 3: Aars Tilbuddene

Tilbud	Pladser	§ (SEL)	Nuværende målgruppe
Hobrovej	6	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning
Dyrskuevej	8	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning - Anden udviklingsforstyrrelse - Anden intellektuel/kognitiv forstyrrelse - Udviklingsforstyrrelse af tale og sprog
Østre Boulevard	10	85 (ABL 105)	Hjerneskode, erhvervet
Østermarken	14	108	Udviklingshæmning

Tabel 4: Aalestrup tilbuddene

Tilbud	Pladser	§ (SEL)	Nuværende målgruppe
Under Bøgen*	4	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning
Krogen*	6	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning
Lucernevangen*	5	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning
Rosengården	16 1 aflastning	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning
Borgergade 23	12	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning

* Pladserne på Krogen, Lucernevangen og Under Bøgen planlægges samlet i nybyggeriet i Aalestrup i 2021

Tabel 5: Løgstør tilbuddene

Tilbud	Pladser	§ (SEL)	Nuværende målgruppe
Bøgevej (Hus A, B, C, F)	24 (4*6)	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning - Autismespektrum - Anden intellektuel/kognitiv forstyrrelse - Anden psykisk vanskelighed
Bøgevej – Hus D	6	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning - Sjældent forekommende funktionsnedsættelse - Multipel funktionsnedsættelse - Hjerneskade, medfødt
Bøgevej – Hus E	6	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning - Anden fysisk funktionsnedsættelse - Demens - Mobilitetsnedsættelse
Møllersgård	16	85 (ABL 105)	Udviklingshæmning

Tabel 6: Udviklingspsykiatrien

Tilbud	Pladser	§ (SEL)	Nuværende målgruppe
Kimbrerparken 50	12	85 (ABL 105)	Depression Angst Forandret virkelighedsopfattelse Personlighedsforstyrrelse
Ungehuset	8		Ungehuset er at betegne som et opgangsfællesskab, hvorfra borgeren modtager en

			visiteret indsats fra bostøtte-teamet. Det tilrettelægges i samarbejde med den enkelte unge, hvordan indsatsen skal være. Der er et særligt fokus på arbejde, uddannelse, døgnrytme, økonomi, sundhed og andre ting, der er vigtigt for at kunne leve et så selvstændigt et liv som muligt.
Svalegangen	10		Svalegangen er at betegne som et opgangsfællesskab, hvorfra borgeren modtager en visiteret indsats fra bostøtte-teamet. Målgruppen er borgere med forskellige typer af handicaps.

3) Beskrivelse af forventninger til den fremtidige efterspørgsel efter (bo)tilbud

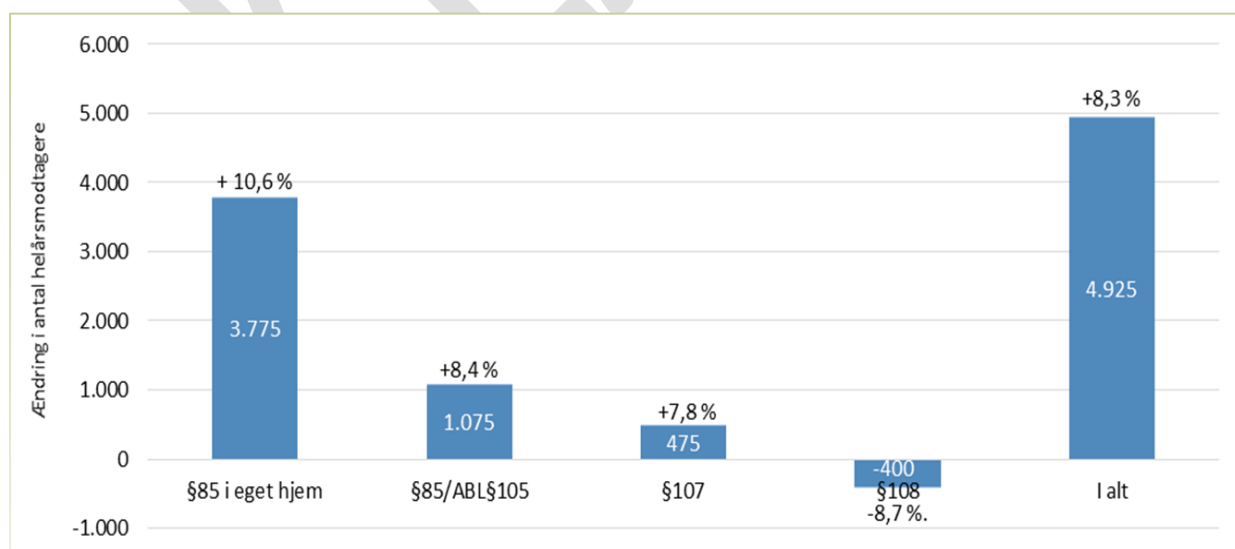
I dette kapitel er først beskrevet nogle generelle udviklingstendenser på psykiatri- og handicapområdet, samt erfaringer i forhold til udvikling i efterspørgslen efter botilbudspladser i Vesthimmerlands Kommune.

Beskrivelsen af generelle udviklingstendenser danner baggrund for anbefalinger og forslag til konkrete initiativer, som fremgår af kapitel 4.

Generelle udviklingstendenser

Vesthimmerlands Kommune har i 2019 deltaget i et partnerskabsprojekt under KL, og i samarbejde med 29 andre kommuner. Formålet har bl.a. været at se på generelle udviklingstendenser på tværs af landets kommuner. Nedenstående figur er fra partnerskabsprojektet og viser den procentvise aktivitetsudvikling i perioden 2015 – 2018. Udviklingen er baseret på antal helårsmodtagere fordelt på tilbudstyper. Resultater fra projektet er baseret på kommunernes datainput og herpå opregnet til landsplan.

Figur 2: Aktivitetsudviklingen på landsplan (2015 – 2018)

Det fremgår af figur 2, at der i perioden har været 8,3 pct. flere indsatsmodtagere (4.925 i antal helårsmodtagere) efter enten SEL § 85, § 107 eller § 108. Langt hovedparten af væksten omhandler borgere, som modtager støtte i eget hjem.

I partnerskabsprojektet konstateres det, at ca. 80 pct. af aktivitetsstigningen omhandler indsatsmodtagere med psykiatriske diagnoser. Det er dog usikkert, i hvilket omfang det samtidig er et udtryk på forværret helbredstilstand. Antallet af indsatsmodtagere med angst, ADHD eller autisme udgør en stor andel af aktivitetsstigningerne målt i både antal, men også i forhold til den procentvise udvikling.

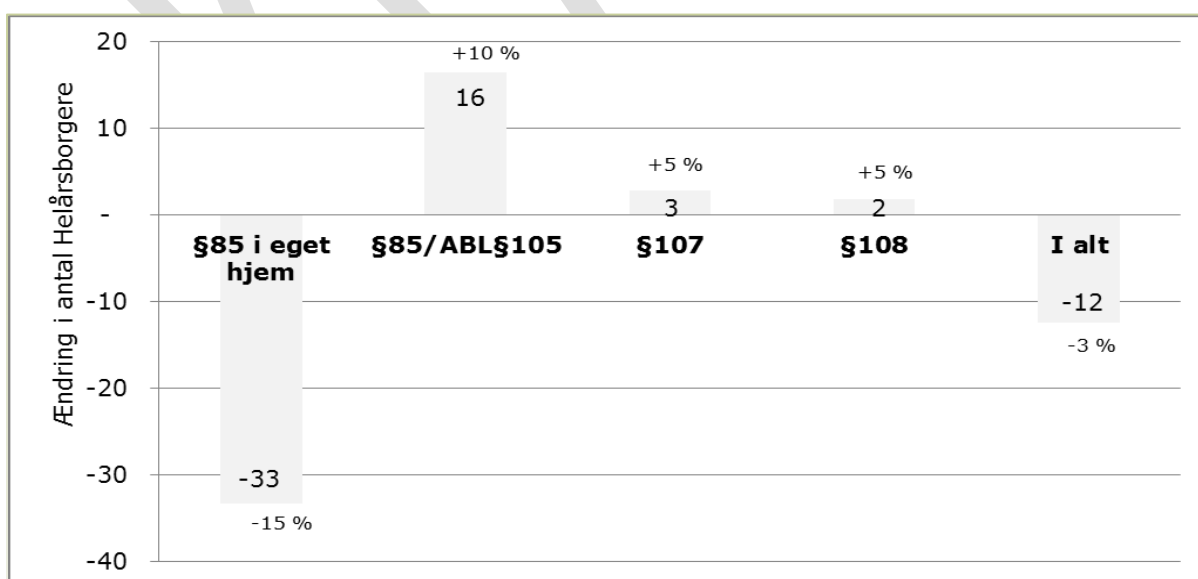
Reformer på beskæftigelsesområdet samt en generel stigende levealder blandt indsatsmodtagere, er andre umiddelbare forhold, hvor man i partnerskabsprojektet sporer en årsagssammenhæng til en stigende aktivitet jf. figur 2. I sammenhæng med stigende levealder vil der formentlig blive flere udviklingshæmmede, som i fremtiden udvikler demens.

I Vesthimmerlands Kommune viser aktivitetsudviklingen i perioden 2015 – 2018 (se nedenstående tabel 7 & figur 3) ikke helt samme billede som på landsplan. I Vesthimmerlands Kommune opleves i perioden, modsat tendensen på landsplan, et forholdsmæssigt stort fald i antal borgere, som modtager støtte i eget hjem efter SEL § 85. I Vesthimmerlands Kommune er der dog, i den samme periode, en forholdsmæssig stor stigning i antal borgere i botilbud. Stigningen er størst for bofællesskaber godkendt efter SEL § 85 og efter bestemmelserne i ABL § 105. En plads på et botilbud er desuden betydelig mere ressourcetung i sammenligning med tilbud om støtte i eget hjem.

Tabel 7: Aktivitetsudviklingen i Vesthimmerlands Kommune 2015 - 2018

	§85 i eget hjem	§85/ABL§105	§107	§108	I alt
Antal helårsborgere i 2015	216	168	51	34	469
Antal helårsborgere i 2018	182	185	54	36	457

Figur 3: Ændring i antal helårsborgere i Vesthimmerlands Kommune 2015 - 2018

Efterspørgslen efter botilbudspladser i Vesthimmerlands Kommune

I Vesthimmerlands Kommune opleves i stigende grad en efterspørgsel efter (bo)tilbud, hvor kommunen ikke umiddelbart har det rette tilbud til borgeren. Eksempelvis når der efterspørges tilbud til borgere med problematikker i autismespektret, udviklingshæmmede med "psykiatrisk overbygning", borgere med udad reagerende adfærd (både fysisk og sprogligt) eller når borgere har et svært misbrug kombineret med psykiatrisk problemstilling.

I november 2019 købte Vesthimmerlands Kommune i alt 159 botilbudspladser (SEL § 85, § 107 og § 108) til borgere fra kommunen hos andre leverandører.

Tabel 8 – Køb af botilbudspladser fordelt på § 'er og leverandør

	§108	§107	§85	Samlet
Region	11	2	2	15
Kommune	5	9	43	57
Privat	13	36	38	87
Køb i alt	29	47	83	159

Opgørelse pr. 4.11.2019

Det er muligt at se nogle fællestræk for de botilbudspladser, som Vesthimmerlands Kommune køber hos andre leverandører:

- Særligt på psykiatriområdet købes pladser hos andre leverandører. Dette skyldes, at kommunen ikke råder over egnede tilbud til denne målgruppe. Eksempelvis er der købt 25 autistpladser på § 107 og § 85. På autistområdet er købet af pladser steget gennem de sidste år. En af de større leverandører, der anvendes til denne målgruppe, er Autisecenter Nordbo. Også her ses en stigning af købte pladser fra 4 pladser i 2011 til 10 pladser i 2019.
- På børne- og ungeområdet opleves (ligeledes) et stigende behov for indsatser relateret til borgere med sindslidelser og psykiatiske problemstillinger. Eksempelvis i forhold til unge borgere med autisme og ADHD, som når de bliver 18 år, kan være i målgruppen for en indsats (eksempelvis bostøtte eller et egentligt botilbud) på voksenområdet. Børne- og familieafdelingen udarbejder hvert år en oversigt over forventet tilgang til voksenområdet for de følgende tre år. Der er dog fortsat en del unge, som viser sig at have behov for en indsats, men som ikke forinden har været på denne liste.
- En gruppe af udviklingshæmmede borgere med psykiatiske overbygninger.
- En stor gruppe af udviklingshæmmede borgere med klassiske diagnoser. Et stort antal af disse kunne principielt rummes i egne tilbud. Der er dog mange forskellige årsager til, at disse borgere er placeret i tilbud ved andre leverandører. F.eks. at Vesthimmerlands Kommune på placeringstidspunktet (som kan ligge mange år tilbage) ikke har haft ledig kapacitet, eller at borgeren har takket nej til placering i et af kommunens egne tilbud – af mange forskelligartede årsager. Andre kommuners tilbud til denne målgruppe vurderes umiddelbart konkurrencedygtige både hvad angår pris og ydelser.
- En stor gruppe af yngre borgere (30-45 årige) på private tilbud. Eksempelvis Lounsgården og Dalgården. Disse er hovedsageligt en foranstaltning, der har efterfulgt tilbud på Limfjordsskolen og Vestermarksskolen. Generelt for denne gruppe, hvor vi principielt kunne rumme borgeren i eget regi, bør det bemærkes, at de tilbud, borgerne er placeret i, vurderes umiddelbart konkurrencedygtige både hvad angår pris og ydelser.
- Et stigende antal borgere i botilbud i forbindelse med et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb (STU), som er placeret i andre kommuner.

- En gruppe af borgere, der er domfældte, udadreagerende, har problemskabende adfærd mv. Dette er borgere, der ikke har kunnet rummes i kommunens egne tilbud. Flere borgere har dog tidligere været i kommunens egne tilbud, men er blevet flyttet/opsagt til specialiserede tilbud.

Vesthimmerlands Kommune sælger også botilbudspladser til andre kommuner. I november 2019 var 48 af Vesthimmerlands Kommunes botilbudspladser solgt til andre kommuner

Tabel 9 – Salg af botilbudspladser fordelt på institutioner i Vesthimmerlands Kommune

	Solgte pladser	Antal pladser
Dyrskuevej	2	8
Møllersgård	11	16
Bøgevej, hus A	5	6
Bøgevej, hus B	2	6
Bøgevej, hus C	4	6
Bøgevej, hus D		6
Bøgevej, hus E	1	6
Bøgevej, hus F	3	6
Østre Boulevard	2	10
Borgergade 23	3	12
Krogen	1	6
Lucernevangen	3	5
Under Bøgen	3	4
Rosengården	6	16
Østermarken	2	14
Kimbrerparken 50	0	12
Hobrovej	0	6
Samlet	48	145

Opgørelse pr. 4.11.2019

Botilbuddene i Vesthimmerlands Kommune er primært godkendt til borgere med udviklingshæmning, hvorfor det naturligt er pladser til denne målgruppe, som andre kommuner køber. Af de solgte pladser er de 46 pladser efter SEL § 85 og de sidste 2 pladser er efter SEL § 108.

Efterspørgslen efter tilbud i den nedre ende af udviklings-/indsatstrappen

Vesthimmerlands Kommune har i begrænset omfang tilbud i den nedre ende af udviklings-/indsatstrappen (jf. gennemgangen i Kap.2), og der kan spores nogle generelle udviklingsbehov:

- Behov for mere fleksible og tidsbegrænsede tilbud ud fra princippet om iværksættelse af mindst indgribende indsats/foranstaltning. Den nødvendige indsats og rådgivning skal være let tilgængelig for borgeren, og det skal være tydeligt, hvordan den enkelte borger også selv kan bidrage til en positiv udvikling.
- Behov for afklaringsplads, hvor det er muligt, at der sammen med borgeren ses nærmere på dennes behov førend iværksættelse af en eventuel større indsats. Dette forventes

særligt givtigt ved vurdering af indsatsbehov for borgere med sindslidelser eller psykiatriske problematikker.

- Behov for aflastningsplads, hvor borgeren i en midlertidig (ofte meget kort) periode, kan tilbydes plads. Dette kan eksempelvis være en mulighed for unge borgere med handicap, som bor hjemme hos deres familier. Her kan muligheden for aflastning med jævne mellemrum understøtte familien, og medvirke til, at der ikke opstår behov for en mere ressourcetung indsats.

4) Bud på hvordan vi bedst håndterer den fremadrettede efterspørgsel

I dette kapitel er fokus på, hvordan Vesthimmerlands Kommune bedst arbejder med håndtering af den fremadrettede efterspørgsel på psykiatri- og handicapområdet.

Kommunernes opgaver i forhold til psykiatri- og handicapområdet er beskrevet i Servicelovens (SEL) bestemmelser om tilbud til voksne, hvilket sammen med mål for området har fungeret som ramme for den nedsatte arbejdsgruppes vurdering af relevante anbefalinger og forslag til konkrete initiativer.

Arbejdsgruppens forslag til overordnede mål for psykiatri- og handicapområdet:

1. At omstille botilbudsrådet så tilbudsviften fremtidssikres, dvs. bliver bredere, mere fleksibel og modsvarer den efterspørgsel som myndighed oplever (Det drejer sig både om nye målgrupper og om etablering af nye tilbud).
2. Sikre fuld gennemførelse af paradigmeskiftet "Fra beskyttet til støttet".
3. At sikre, at der arbejdes målrettet mod inklusion af brugerne i lokale fællesskaber, så de kan være en deltagende og aktivt bidragende del af samfundet. Dette kan bl.a. ske ved en omstilling af beskæftigelsesindsatsen.
4. At sikre en sund økonomi i tilbuddene, bl.a. i form af stærk økonomistyring og optimal ressourceudnyttelse og ibrugtagning af velfærdsteknologiske løsninger, der frigør personaleresourcer til brugerkontakt.
5. At sikre forebyggende og sundhedsfremmende indsatser overfor brugerne, herunder medvirke til metodeudvikling om, hvordan sundhed skal indgå som en integreret del af hverdagen.
6. At sikre at personalet bidrager til at understøtte og udvikle relationen til borgerens netværk – i det omfang borgeren ønsker det.
7. At sikre smidige sektorovergange – fra barn til voksen og fra sektor til sektor – så der holdes skarpt fokus på mindst indgribende indsats overfor borgeren.
8. Generelt medvirke til, at visitering altid sker efter princippet om mindst indgribende indsats overfor borgeren.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der i Sundheds- og Kulturforvaltningen arbejdes videre med udvikling af psykiatri- og handicapområdet, indsatser og tilbud i tråd med anbefalinger i dette kapitel. Dette skal foregå i tæt samarbejde mellem psykiatri- og handicapområdet og relevante samarbejdspartner på området. Eksempelvis Handicaprådet, pårørenderåd og MED-organisation. Flere af anbefalingerne kræver desuden tæt dialog med Social Tilsyn Nord og

andre områder, afdelinger, forvaltninger og sektorer. Der vil eksempelvis være behov for nærmere dialog med ældre- og ungeområdet i forhold til kvalificering af enkelte anbefalinger og førend en eventuel effektivering af disse.

Der er i anbefalingerne bekræftet nogle konkrete forslag til indsatser. Disse forslag er fremkommet med baggrund i arbejdsgruppens anbefalinger til udarbejdelse af denne udviklingsplan for psykiatri- og handicapområdet i Vesthimmerlands Kommune.

1. Anbefaling: Tilpasning af "tilbudsviften" i Vesthimmerlands Kommune

Generel anbefaling:

Selvforsynende og økonomisk rentabilitet

Vesthimmerlands Kommune bør være selvforsynende – have relevante tilbud/indsatser - hvor det både fagligt og økonomisk giver mening. Det er arbejdsgruppens vurdering, at der fremadrettet arbejdes ud fra et princip om, at Vesthimmerlands Kommune, på botilbudsdelen, som minimum, og andelsmæssigt, er selvforsynende på et niveau nogenlunde svarende til 2019 (jf. gennemgangen af køb/salg af pladser i tabel 8 & 9).

Håndtering af en bredere målgruppe flere tilbud i bunden af udviklings-/indsatstrappen

Det er primært borgere med udviklingshæmning, som er placeret i Vesthimmerlands Kommunes botilbud. I fremtiden forventes dog et generelt mindre behov for botilbudspladser til denne målgruppe, men samtidig et behov for håndtering af en endnu bredere målgruppe. Der er derfor behov for, at tilbuddene i Vesthimmerlands Kommune i højere grad tilpasses den fremadrettede efterspørgsel.

Der er behov for omlægning og udvikling af (bo)tilbud/indsatser. Der skal være flere forskelligartede (bo)tilbud med mulighed for en mere fleksibel anvendelse. Tilbuddene skal arbejde med et rehabiliterende fokus og understøtte muligheden for, at en borger kan fraflytte et botilbud såfremt udviklingen/livssituationen tilsiger dette. Borgeren skal så tilbydes den nødvendige støtte for at kunne bo i eget hjem.

Borgere med et omfattende støttebehov skal selvfølgelig fortsat have mulighed for at bo i botilbud. Ligesom borgere, der i svære perioder har behov for det, skal kunne tilbydes et ophold i et tidsbegrænset botilbud – evt. et akuttilbud.

Der skal være de nødvendige tilbud, som kan understøtte borgerne i at leve så selvstændige liv som muligt. Der kan med fordel tilvejebringes flere (midlertidige og fleksible) tilbud med fokus på rehabilitering og udvikling hos borgeren. Herunder flere tilbud, som i højere grad understøtter borgerens egenmestring.

Ved planlægning af ændringer i "tilbudsviften" skal vi være opmærksomme på, at mange beboere i botilbud (efter SEL § 85) har lejekontrakt med 3. part. Det anbefales, at der sikres en god dialog med beboere og pårørende i forbindelse med planlagte ændringer i tilbudsviften – herunder dialog med Social Tilsyn Nord.

Beskæftigelse, aktivitet og uddannelse

Et perspektiv i forlængelse af denne udviklingsplan er udvikling i beskæftigelses- og aktivitetstilbud (SEL § 103 & § 104) til voksne med handicap. Der bør ses nærmere på udviklingen for området i sammenhæng til de forslag til mål for psykiatri- og handicapområdet, som adresseres i denne udviklingsplan. Herunder også fokus på udvikling og tilrettelæggelse af særligt tilrettelagte ungdomsuddannelsesforløb (STU).

Forslag til konkret indsats:

Styrke Fælleshuset Kimbrerparken

Fælleshuset skal realiseres som et "AKTIV CENTER", der kan skabe handling og indsatser ud fra en rehabiliterende tilgang. Borgeren skal have mulighed for at få den umiddelbare hjælp som denne har brug for inden eventuelle vanskeligheder vokser sig større, og afføder et endnu udvidet behov for kommunal støtte. Det skal være tydeligt, hvor meget den enkelte borger også selv kan bidrage til en positiv udvikling. Der skal med udgangspunkt i Fælleshuset ses på mulighederne for styrkelse af eksempelvis:

- Samtale-/afklaringsforløb med borger og pårørende
- Umiddelbar og tidsbegrænset socialpædagogisk støtte
- Gruppebaseret støtte
- Rådgivning på tværs af kommunale aktører samt Psykiatrien i Region Nordjylland
- Aktiviteter i netværkscafe
- Online/Virtuelle forløb
- Akuttilbuddet

Omlægning af Kimbrerparken 50 og Borgergade 23

På botilbuddet Kimbrerparken 50 i Aars, har der i en længere periode været en del tomme pladser. Pr. november 2019 var der 5 ledige pladser ud af de i alt 12 pladser. En konkret mulighed er at omlægge botilbuddet til et opgangsfællesskab, hvormed beboerne på Kimbrerparken 50 fremadrettet vil modtage bostøtte i eget hjem. På samme vis anbefales det, ud fra princippet om mindst indgribende indsats overfor borgeren, at se på muligheden for at omlægge botilbuddet Borgergade 23 i Aalestrup. I forbindelse med omlægningerne er der behov for at efterse borgernes lejekontrakter.

Ved omlægning til opgangsfællesskaber vil bostøtte-medarbejdere fremadrettet udgå fra eksterne fælleslokaler - i stedet for fra lokalerne i selve bofællesskaberne. Dette kan give en bedre udnyttelse af medarbejdertimer og de faglige kompetencer i bostøtte-teamet, som i højere grad vil kunne dedikeres til håndtering af de aktuelle behov borgeren måtte have. Det vil sige, at der i langt højere grad vil kunne tilbydes borgerne en mere fleksibel indsats - for en bredere målgruppe - og med sigte på udvikling og rehabilitering.

Det vil være oplagt, hvis der i forbindelse med omlægningen, sikres muligheder for fleksibel udnyttelse af pladser, således den aktuelle efterspørgsel i højere grad kan imødekommes. Der bør være mulighed for fleksibel udnyttelse af enkelte pladser til håndtering af eksempelvis akutte problematikker og afklaring af borgerens indsatsbehov.

De ledige fælleslokaler vil kunne anvendes til eksempelvis træning, madlavningshold, diverse undervisningsforløb osv. Dette vil løbende kunne tilpasses behov/efterspørgsel.

Aflastningsplads (efter SEL § 84)

For nuværende har kommunen én aflastningsplads i Aalestrup og oplever yderligere behov for aflastning. Både aflastning af pårørende, som til dagligt selv passer en borger med handicap, men også aflastning af borgere, som i en afgrænset periode har særligt behov for støtte. Derfor foreslås etablering af yderligere én aflastningsplads, hvor borgeren i en midlertidig (ofte meget kort) periode kan tilbydes en plads. Etablering af yderligere én aflastningsplads vil formentlig medføre en umiddelbar øget udgift for

kommunen, fordi der ikke indgås en lejekontrakt i aflastningsperioden. Til gengæld forventes muligheden for aflastning at medføre, at flere borgere kan modtage en hurtig støtte, og herved reducere risikoen for mere ressourcekrævende støtte/indsats på sigt.

Det skal afklares under hvilket tilbud, pladsen mest hensigtsmæssigt kan etableres. Dette under hensynstagen til, at der er de rette fysiske rammer samt den fornødne faglighed tilstede til håndtering af målgruppen. Samtidig bør driften af en afklaringsplads håndteres til mindst mulig gene for de beboere, som mere permanent har hjemme i samme tilbud.

Flere tilbud som kan håndtere borgere med udfordringer i autismspektret

I Vesthimmerland Kommune efterspørges i høj grad tilbud til borgere med autisme. Arbejdsgruppen vurderer, at der er behov for, at flere botilbud kan håndtere denne gruppe af borgere. I den forbindelse bør der ses på mulighederne for tilpasning af målgrupperne på botilbuddene "Hobrovej" og Dyrskuevej" i Aars. Her forventes de fysiske rammer at passe godt til borgere med udfordringer i autismspektret. Omlægning af målgruppen bør være under hensynstagen til de nuværende beboere i botilbuddene og ud fra en dialog med Social Tilsyn Nord om muligheden for en løbende tilpasning af målgruppen.

2. Anbefaling: Sikring af fysiske rammer

Generel anbefaling:

Der er behov for at være på forkant med udvikling af kommunens botilbud. De fysiske rammer skal være tidssvarende, og der skal være fokus på, hvordan rammerne bedst muligt understøtter fokus på rehabilitering og udvikling hos borgeren. Herunder hvordan de fysiske rammer kan bruges til relevante aktiviteter og indsatser, samt sikring af gode fællesskaber for kommunens borgere.

Tilbuddene (særligt de mindre) har ofte vanskeligt ved at tilpasse driftsbudgettet som konsekvens af en reduceret indtægt på grund af ledige pladser. Det er også en økonomisk udfordring for de enkelte tilbud, når disse pålægges krav om eksempelvis en tilstedeværende nattevagt. De fysiske rammer skal understøtte botilbuddenes mulighed for at sikre et økonomisk rentabelt tilbud.

Forslag til konkret indsats:

Gennemgang af de fysiske rammer

Det anbefales, at der foretages en særskilt gennemgang af de fysiske rammer på kommunens egne botilbud. Dette med henblik på en vurdering af om de er tidssvarende, sikrer gode fysiske ramme for beboerne samt understøtter en rentabel tilbudsdrift.

3. Anbefaling: Opkvalificering af kompetencer

Generel anbefaling:

Vi skal løbende udvikle vore kompetencer og sørge for, at godkendelser af vore tilbud matcher disse. Vi skal desuden være opmærksomme på, at vi fortsat har/udvikler de

kompetencer, der skal til for at give borgeren den rette støtte. Eksempelvis kompetencer til håndtering af psykiatriske problematikker eller demens hos borgerne.

Hvis vi skal understøtte udvikling hos den enkelte borger, så skal vi i højere grad arbejde med at inddrage relevante kontaktpersoner for borgeren – herunder pårørende/værger.

Det kan være svært for den enkelte at se helhedsbilledet, og det er vigtigt med samarbejde på tværs af Myndighed og udfører samt på tværs af afdelinger/forvaltninger/sektorer.

Forslag til konkret indsats:

En bredere kompetencevifte

Der bør sikres en fælles faglig referenceramme for medarbejderne, for at kunne skabe en fælles retning på psykiatri- og handicapområdet samt en fælles faglig forståelse medarbejderne imellem. Der skal ses nærmere på opkvalificering af kompetencer, både hos bostøtteteam i udviklingspsykiatrien og hos de enkelte botilbud, således der i højere grad arbejdes med en rehabiliterende tilgang i forhold til borgeren. Der skal desuden være fokus på, at de faglige kompetencer i bostøtteteam udvikles/udvides, således man fremadrettet i højere grad er i stand til at yde mere støtte til borgere i eget hjem – og til en bredere målgruppe.

Behovet for udvikling af kompetencer kvalificeres i tæt samarbejde mellem ledelsen for psykiatri- og handicapområdet og tilbudslederne.

4. Anbefaling: Håndtering af borgere med demens og/eller problemskabende adfærd

Generel anbefaling:

Der skal sikres gode rammer til håndtering af beboere, der udvikler demens og/eller har problemskabende adfærd – også af andre årsager end de aldersbetingede.

Der skal i botilbuddene være et skærpet fokus på borgere, som over tid ændrer adfærd, og som dermed er i risiko for ikke længere at være omfattet af målgruppen. Det kan eksempelvis være ændringer i adfærd med baggrund i borgerens handicap eller med baggrund i aldring, nye diagnoser eller et ændret funktionsniveau,

For borgere som rammes af demens er vægtningen mellem plejehjemsbehov og behovet for socialpædagogisk støtte af betydning for hvilket tilbud, der er mest hensigtsmæssigt for den enkelte. Når borgeren eksempelvis ikke længere vurderes at kunne profitere af en socialpædagogisk indsats, så kan en plads på plejehjem muligvis være den bedste løsning - både for den enkelte beboer, harmonien i bofællesskabet samt ud fra en økonomisk betragtning. Det kan desuden være en mulighed, at borgeren i forbindelse med flytning til plejehjem, i en overgangsperiode modtager socialpædagogisk bostøtte. Vurdering af hensigtsmæssig indsats bør foretages i et samarbejde med ældreområdet og ved tæt koordinering mellem de respektive myndighedsfunktioner.

Der bør være en tæt dialog med de relevante pårørende i forbindelse med planlagte pladsflytninger af borgere.

Forslag til konkret indsats:

Der er brug for at se nærmere på, hvordan vi bedst imødekommer borgere med demens og/eller problemskabende adfærd – og under hensynstagen til de øvrige beboere og harmonien i det enkelte bofællesskab. Vi bør lære af erfaringer andre steder og mulighederne bør afklares i tæt dialog med ældreområdet.

5. Anbefaling: Håndtering af yngre indsatsmodtagere – primært flere med psykiatriske problematikker/sindslidelser

Generel anbefaling:

Det er vigtigt, at yngre borgere modtager en rettidig støtte og overgangen til voksenlivet forberedes bedst muligt.

En eventuel kommunal støtte/indsats håndteres under Børne- og familieafdelingen frem til borgeren fylder 18 år. Psykiatri & Handicap indgår som udgangspunkt i en afklarende dialog om perspektiver for borgeren ca. ½ år før denne fylder 18 år. Der bør i tæt dialog mellem områderne, og de respektive myndighedsfunktioner, ses på hvordan overgangsfasen kan optimeres.

På psykiatriområdet købes pladser hos andre leverandører, og Vesthimmerlands Kommune råder ikke over egnede tilbud til denne målgruppe. Særligt på autistområdet er købet af pladser steget gennem de sidste åringer, og det anbefales at følge udviklingen på området meget tæt. Der er brug for at blive klogere på indsatsbehov hos de unge med eksempelvis autisme og hvor, og hvordan, dette behov bedst imødekommes.

Forslag til konkret indsats:

Forberedelse af overgangen til voksenlivet

Partierne bag "Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023"² er enige om, at kommunerne via en lovændring skal forpligtes til at påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet, allerede når den unge fylder 16 år.

Det anbefales, at der i samarbejde med Børne- og Arbejdsmarkedsforvaltningen udarbejdes lokale retningslinjer, der skal sikre den unge borger en god overgang til voksenlivet. Herunder perspektiver for harmonisering af tilbud/foranstaltninger i overgangsfasen fra ung til voksen samt fokus på involvering i de unges egenmestring og visioner for eget liv.

6. Anbefaling: Håndtering af borgere med misbrug

Generel anbefaling:

I Vesthimmerlands Kommune håndteres en eventuel kommunal støtte/indsats af Misbrugsafdelingen under Børne- og arbejdsmarkedsforvaltningen. Flere borgere, som modtager støtte i relation til deres misbrug modtager samtidig støtte fra bostøtteteam i Udviklingspsykiatrien under Psykiatri og Handicap. Der er forskellige lovgivningsmæssige

² Social- og Indenrigsministeriet, AFTALETEKST 21.11.19

rammer for den støtte som ydes af henholdsvis Misbrugsafdelingen og Udviklingspsykiatrien. Sammenholdt med forskelle i faglig tilgang i opgaveløsningen, så kan borgerne opleve kommunens støtte som værende forholdsvis ukoordineret. Med støtte fra forskellige områder, på forskellige tidspunkter, er der desuden en risiko for opgavesammenfald og heraf unødigt ressource-/tidsforbrug ift. enkelte opgaver.

Forslag til konkret indsats:

Der bør i samarbejde med Børne- og arbejdsmarkedsforvaltningen ses på, hvordan der mellem misbrugsområdet og Psykiatri og Handicap kan sikres en tættere (opgave)koordinering. Det kræver en tæt koordinering mellem de to områder, hvis der skal sikres en effektiv opgaveløsning samt en fælles faglig tilgang overfor borgeren.

7. Anbefaling: Læring & samarbejde

Generel anbefaling:

Flere kommuner oplever tilsvarende udfordringer som Vesthimmerlands Kommune. Vi skal lære af andres erfaringer med indsatser/tilbud til håndtering af konkrete målgrupper/udfordringer. Eksempelvis kommuner, som har erfaringer med rehabiliterende indsatser eller velfærdsteknologiske løsninger. Det kan også være erfaringer med nogle af de tematikker denne udviklingsplan mere specifikt har i fokus. Eksempelvis ældre som udvikler demens, unge med psykiatriske problematikker, eller de fysiske rammer osv.

Vi skal være opmærksomme på, at løsning af flere udfordringer i et vist omfang kræver samarbejde på tværs af afdelinger, forvaltninger mv. Dette gør sig gældende for flere af de angivne anbefalinger i denne udviklingsplan og ift. udvikling/tilpasning af indsatser. Det bør i den forbindelse overvejes, om der er tilfælde, hvor det på tværs af afdelinger/forvaltninger – og i et tidsafgrænset læringsøjemed - kan give mening med et særligt/styrket samarbejde.

Vesthimmerlands Kommune bør forsøge at indgå i, og bidrage til fornuftige løsninger på tværs af kommuner og sektorer. I mellemkommunale fora er der eksempelvis fokus på flere udfordringer som denne udviklingsplan adresserer. Bl.a. fokus på løsninger og tiltag i relation til det faktum, at der bliver flere ældre borgere med handicap samt fokus på snitfladerne til børne- og ungeområdet. Perspektiver som forventes at indgå i den kommende Nordjyske socialaftale 2021 – 2022.

I forhold til optimering af sektorovergange (f.eks. fra hospital til kommune) er allerede etableret en række samarbejdsfora. Der skal fremadrettet være fokus på at udvikle samarbejdet omkring dette og sikre en klar ansvarsfordeling mellem sektorerne, som kan sikres udmøntet i praksis.

Forslag til konkret indsats:

Afdække hvad vi allerede lykkes med i dag

Der bør foretages en afdækning af, hvad vi i Vesthimmerlands Kommune lykkes med i dag. Eksempelvis omhandlende borgerens egenmestring samt ift. forebyggelse og rehabilitering.

Fokus på at implementere de indsatser vi sætter i værk

Det er vigtigt at prioritere iværksættelse af indsatser og sikre, at indsatser som virker godt også implementeres i den daglige drift. Der bør eksempelvis være fokus på en fortsat implementering af den handleplan, som blev iværksat i Psykiatri og Handicap i sommeren 2019. Handleplanen blev udarbejdet med henblik på at sikre et match mellem borgerens visitationsgrundlag og botilbuddene juridiske grundlag. I planen var indeholdt konkrete indsatser i relation til en styrket visitationspraksis, kompetenceudvikling og forbedrede samarbejdsforhold. Som en del af handleplanen blev desuden stillet i sigte, at mulighederne for at imødekomme et stigende behov for fleksibilitet og omstilling i forhold til fremtidige målgrupper skulle belyses. Disse muligheder er blevet belyst som en del af denne udviklingsplan for psykiatri- og handicapområdet i Vesthimmerlands Kommune.

Afrunding

Denne udviklingsplan forventes at agere overordnet ramme for udvikling af indsatser og tilbud i de kommende år på psykiatri- og handicapområdet. Der forventes løbende udvikling af flere konkrete indsatser i tråd med anbefalingerne i denne udviklingsplan. Planen indeholder dermed heller ikke en slutdato, hvor konkrete indsatser forventes gennemført. Større ændringer i indsatser, og eventuelle planer for evaluering heraf, vil også fremadrettet blive forelagt sundhedsudvalget – forventeligt også som en del af den handleplan, som forvaltningen udarbejder i tilknytning til Plan- og Bæredygtighedsstrategien.